

društvo za sonaraven razvoj
Association for Sustainable Development

letno poročilo

2023

Leto globljih sprememb

Spremembe. Ne moremo se jim izogniti. Nasprotno, na Focusu smo jih v letu 2023 naredili res veliko, da bi lažje in boljše izvedli zastavljene cilje. Preoblikovali smo notranje delovanje organizacije, povečali ekipo, se lotili novih projektov in se pogumno podali v nove tematike. Enostavno? Niti najmanj. Brez ovir? Tudi ne. A bilo je potrebno. In ko ena izmed sodelavk v čustvenem nagovoru pove, da ne ve, kaj delamo v Focusu drugače od drugih NVO, ampak da gre za super ekipo zelo različnih posameznikov, ki deluje v zelo pozitivnem delovnem okolju in vzdušju in katere del smo radi vsi, vemo, da delamo prav. Brez navdiha in zadovoljstva znotraj ekipe rezultati ne bi bili takšni, kot so.

V letnem poročilu smo naše delovanje želeli predstaviti pregledno in jedrnato. A Focus je veliko več od seznama izvedenih projektov in aktivnosti. Upamo, da je to moč čutiti tudi med branjem poročila.

Hvala, ker nas spremljate.

Ekipa Focusa

20.

rojstni dan

16

zaposlenih konec leta 2023 je novo rekordno število zaposlenih v Focusu

16

gospodinjstev

3

javne stavbe

2

objekta lokalnega gospodarstva so vključeni v samooskrbno energetska skupnost Zeleni Hrastnik, ki je bila vzpostavljena ob podpori Focusa

620

medijskih objav je omenjalo Focus (verjetno pa smo kakšno še zgrešili)

186

udeleženk in udeležencev Mednarodne poletne šole politične ekologije 2023

1

nagrada za Evropsko družbeno inovacijo 2023 - prejel jo je projekt EmpowerMed, ki ga je koordiniral Focus

10

projektov je bilo financiranih iz večjih EU programov - **2** iz programa Obzorje Evropa, **4** iz programa LIFE, **3** iz programa Državljeni, enakost, pravice in vrednote (CERV) in **1** iz programa DEAR (Development Education and Awareness Raising)

14

dogodkov Disco juha, posvečenih pridelavi in pripravi trajnostne hrane

Podnebje

Namen **sooblikovanja politik** na področju podnebnih sprememb je vplivati na pripravo stališč, strategij ter predpisov na nacionalni in EU ravni z oblikovanjem predlogov in posredovanjem pripomb relevantnim deležnikom, organiziranjem in sodelovanjem na dogodkih (posvetih, srečanjih, sestankih, razpravah), zagovorništvom, spremljanjem izvajanja sprejetih politik ter ustreznim odzivanjem in delom z mediji.

/ Ključne aktivnosti

1. Nadaljevali smo s spremljanjem procesa sprejemanja zakonodajnega svežnja **Pripravljeni na 55**.
2. Sodelovali smo v procesu sprejemanja **Podnebnega zakona**, tudi s soorganizacijo štirih posvetov o predlogu zakona za predstavnike različnih deležniških skupin.
3. Vključevali smo se v proces **revizije Nacionalnega energetskega in podnebnega načrta (NEPN)** in kot stranski udeleženec tudi v proces celovite presoje vplivov NEPN na okolje.

Predstavnica Focusa je kot predstavnica NVO za področje podnebnih sprememb aktivno sodelovala na srečanjih **Sveta ministra za naravne vire, prostor, okolje, podnebje in energijo za sodelovanje z nevladnimi organizacijami**. V letu 2023 smo se udeležili tudi vseh **srečanj o podnebni diplomaciji**, ki jih je sklicalo Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve.

Nekatere aktivnosti spremljanja politik smo izvajali v okviru Podnebnega programa **mreže Plan B za Slovenijo**, kjer je Focus koordiniral delovno skupino za podnebno politiko, ostale pa s podporo Evropske podnebne fundacije (European Climate Foundation).

Povezava

<https://focus.si/kaj-delamo/programi/podnebje>

/ LIFE TogetherFor1.5

(Bringing EU Member States together to achieve the 1.5°C objective of the Paris Agreement)

Cilj projekta je **uskladiti podnebne in energetske zaveze ter ukrepe EU s ciljem Pariškega sporazuma**, da omejimo globalno segrevanje na 1,5 °C glede na pre-industrijsko dobo. Projekt gradi na priložnostih, ki jih prinaša revizija podnebne in energetske politike (dokončanje zakonodajnega paketa Pripravljeni na 55, revizija Nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov ter revizija nacionalnih dolgoročnih strategij) v obdobju izvajanja projekta (september 2022–avgust 2025), ter na izboljšanju javnega sprejemanja bolj ambicioznih in vključujočih podnebnih ukrepov.

Aktivnosti

1. Sodelovali smo tako v postopku revizije Nacionalnega energetskega in podnebnega načrta (NEPN) – z odzivom v okviru mreže Plan B za Slovenijo, kjer je Focus koordiniral delovni skupini za podnebno politiko in trajnostno energetiko – kot tudi v postopku celovite presoje vplivov NEPN na okolje.
2. Sodelovali smo pri pripravi poročila glede vključevanja javnosti v postopku revizije NEPN.
3. Sodelovali smo v kampanji NECP Awards, v kateri smo izpostavili dobre in slabe ukrepe v NEPN na ključnih področjih spopadanja s podnebno krizo.
4. Sodelovali smo pri pripravi poročila, v katerem so analizirani osnutki prenovljenih NEPN in podani konkretni predlogi za s Pariškim sporazumom usklajeno podnebno in energetske načrtovanje na ravni EU in držav članic.
5. Organizirali smo deležniško srečanje glede izzivov in priložnosti pri izvajanju slovenskega NEPN.

Cilji in načrti

- Sodelovali bomo pri raziskavi in poročilu o družbenih koristih podnebnega ukrepanja v 13 državah članicah EU ter izvedli komunikacijsko kampanjo o pozitivnih učinkih hitrejšega ukrepanja na kakovost življenja prebivalk in prebivalcev Slovenije.
- Spremljali, analizirali in vključevali se bomo v proces revizije NEPN.
- Spremljali bomo izvajanje slovenskega NEPN in posodobili orodje za spremljanje izvajanja.

- Sodelovali bomo pri pripravi analize in poročila o transparentnosti podnebnih in energetskih podatkov na nacionalni ravni.
- Izvedli bomo konferenco, namenjeno izmenjavi dobrih praks pri prenovi NEPN.
- Pripravili bomo analizo Dolgoročne strategije Slovenije glede na okrepljeni cilj EU 2030, potencialni novi cilj za leto 2040 in Pariški sporazum.

Partnerji in financer

Climate Action Network Europe (CAN Europe), Centre for Transport and Energy (CDE), Društvo za oblikovanje održivog razvoja (DOOR), 92-gruppen, Eestimaa Looduse Fond (ELF), Focus, društvo za sonaraven razvoj, Germanwatch Nord-Sud Initiative e.V., Foundation Institute for Sustainable Development, Réseau Action Climat - France (RAC-F), Sociedad Española de Ornitología (SEO/BirdLife), Association for the Sustainability of the Earth System (ZERO), Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen (BBL), Magyar Természetvedok Szovetsege (MTVSZ), Environmental Association »Za Zemiata« Sdruzhenie (ZaZemiata)

Projekt je financiran s sredstvi iz evropskega programa LIFE.

Povezava

<https://focus.si/projekti/togetherfor1-5>

/ LIFE IP CARE4CLIMATE

LIFE IP CARE4CLIMATE je integralni projekt, ki s pomočjo ozaveščanja, izobraževanja in usposabljanja ključnih deležnikov **spodbuja izvajanje ukrepov, s katerimi bo Slovenija dosegla svoje cilje zmanjšanja emisij toplogrednih plinov.**

Aktivnosti

1. Izvajali smo **programe podpore občinam Hrastnik, Postojna, Kočevje in Maribor za trajnostno upravljanje z viri skupnosti** ter sodelovali pri izvajanju programa podpore za občine Tolmin, Kobarid in Bovec.
2. Izvajali smo **demonstracijske skupnostne projekte v Postojni** (kjer smo z otvoritvijo Centra trajnostne mobilnosti projekt tudi uspešno zaključili), **v Hrastniku** (zadružna skupnostna sončna elektrarna Sončna šola Hrastnik), **na Igu** (zadružna skupnostna sončna elektrarna) in **v Velenju** (poslovni model za samooskrbo za Komunalno podjetje Velenje). Sodelovali smo v demonstracijskem projektu s **Kmetijsko zadruogo Ptuj** (skupnostne sončne elektrarne).
3. Soorganizirali smo **nacionalno konferenco »Podnebni meni za lokalno skupnost«**.
4. Pripravili smo **novičnik Dovolj za vse** ter upravljali spletno platformo dovoljazvse.si in Facebook profil [Dovolj za vse](https://www.facebook.com/dovoljazvse).
5. Organizirali smo odmevno **mednarodno poletno šolo politične ekologije** z naslovom »Preseganje neenakosti zelenega prehoda«, ki se je je udeležilo 186 tujih in domačih študentov, raziskovalcev in teoretikov, predstavnikov odločevalcev, civilnodružbenih organizacij ter medijev.
6. Izvedli smo **8 delavnic o nadgradnji lokalnih energetskega konceptov** (t. i. LEK-ov).

Cilji in načrti

Tudi v naslednjih letih (projekt traja do konca leta 2026) bomo sodelovali pri:

- ozaveščanju o podnebnih spremembah in njihovih posledicah za Slovenijo ter spodbujanju dobrih praks zmanjševanja emisij toplogrednih plinov,
- podpori lokalnim skupnostim za prehod v nizkoogljično družbo,

- krejitvi zmogljivosti za koncepte nizkoogljične družbe v visokošolskem izobraževanju,
- krejitvi zmogljivosti javne uprave za prehod v nizkoogljično družbo in izvajanju participativnih procesov,
- pripravi smernic za občine in pripravljavce LEK-ov na temo vključujočih procesov ter novih konceptov pravične energetske tranzicije.

Partnerji in financerji

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo, Fakulteta za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo, Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Gozdarski inštitut Slovenije (GIS), EKO SKLAD, Slovenski okoljski javni sklad, ZUM, Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU), Focus, društvo za sonaraven razvoj, Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, Inštitut Jožef Stefan – Center za energetska učinkovitost, Gradbeni inštitut ZRMK, Inštitut za politike prostora (IPoP), Zavod za gradbeništvo Slovenije (ZAG)

Projekt je sofinanciran s sredstvi evropskega programa LIFE, Sklada za podnebne spremembe in partnerjev projekta.

Povezave

<https://focus.si/projekti/7451/page/2>

www.dovoljazavse.si

www.care4climate.si

/ Evropski podnebni pakt

Evropski podnebni pakt je bil vzpostavljen leta 2020, da bi državljanom, zainteresiranim deležnikom in nedržavnim akterjem **približal izzive in priložnosti zelenega prehoda**, jih informiral in spodbudil k podnebnim ukrepom ter okrepil podporo zelenemu prehodu. Gre za platformo, na kateri se lahko številni nedržavni akterji srečujejo ter delijo informacije, primere in prakse o podnebnih ukrepih na lokalni ravni. Pakt, ki ga je vzpostavila Evropska komisija, je del evropskega zelenega dogovora in lahko pomaga doseči cilj podnebne nevtralnosti EU do leta 2050.

Aktivnosti

Projekt se je začel septembra 2023. V prvih mesecih projekta smo izvedli spletno kampanjo za izračun stroška avtomobila in opravili neformalne pogovore z ambasadorji Pakta o trajnostni mobilnosti.

Cilji in načrti

Evropski podnebni pakt ima tri glavne cilje:

- ozaveščanje o podnebnih spremembah ter njihovih vseprisotnih in naraščajočih vplivih na življenje ljudi,
- obveščanje državljanov o politikah, pobudah in virih financiranja Evropske unije, povezanih z odzivanjem na podnebne spremembe,
- spodbujanje sprememb z opolnomočenjem in spodbujanjem ljudi k podnebnemu ukrepanju na različnih področjih njihovega poklicnega in zasebnega življenja.

Focus bo kot nacionalni koordinator aktivnosti Evropskega podnebnega pakta na ravni Slovenije izvajal promocijo Evropskega podnebnega pakta, organiziral ozaveščevalne dogodke, pripravil izbor dobrih praks za nacionalno in mednarodno izmenjavo ter nudil podporo ambasadorjem in celotni skupnosti Pakta.

Partnerja in financer

Climate Alliance in Focus, društvo za sonaraven razvoj

Projekt financira Evropska komisija – Generalni direktorat za podnebno politiko.

Povezavi

<https://focus.si/kampanje-in-akcije/evropski-podnebni-pakt>

https://climate-pact.europa.eu/index_en

/ Povezani za gozdove

V projektu naslavljamo izgubo biotske pestrosti v slovenskih gozdovih kot posledico podnebnih sprememb in izkoriščanja gozdov za ekonomsko korist.

Biotska pestrost je ključna za normalno delovanje gozdnih ekosistemov. Če se ravnovesje znotraj slednjih (zaradi podnebnih sprememb) porušijo, gozd ne more več opravljati svoje primarne funkcije. Samo biotsko pestri ekosistemi lahko zagotavljajo koristi za družbo – omogočajo filtracijo vode in zraka, skladiščijo ogljik, zadržujejo zemljino, zagotavljajo vir surovin ter opravljajo družbene funkcije, kot je zagotavljanje prostora za sprostitev in rekreacijo. Ena izmed učinkovitih možnosti za ohranjanje biotske pestrosti je vzpostavljanje zaščitene območij oziroma gozdov, ki so prepuščeni naravnemu razvoju.

Aktivnosti

1. Pripravili smo **strateški delovni načrt** s protokolom odzivanja na *ad-hoc* netrajnostne odločitve pri upravljanju gozdov.
2. Sodelovali smo na **delavnici teorije sprememb** za mapiranje deležnikov na področju gozda v Sloveniji.
3. Pripravili smo **pregled relevantne zakonodaje** s področja gozdarstva in osnutek predloga vsebinske podlage za pravnoformalne spremembe trenutne zakonodaje z namenom preučitve možnosti vpeljave trajne zaveze lastnikov k neupravljanju gozdov.
4. Naredili smo **pregled dobrih praks** pravne ureditve lastniške strukture ter pogodbenega in skrbniškega varstva Slovenije.
5. Izvajali smo **komunikacijske aktivnosti** o pomenu naravnih rezervatov za blažnje posledic podnebnih sprememb in prilagajanje nanje.

Cilji in načrti

Nadaljevali bomo z aktivnostmi za **ozaveščanje o pomenu naravnih rezervatov** in za **povečanje deleža naravnih rezervatov v Sloveniji**.

Partnerji in financer

CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp, Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Focus, društvo za sonaraven razvoj

Projekt je podprt s sredstvi Programa Active Citizens Fund v Sloveniji 2014–2021.

Povezava

<https://focus.si/projekti/povezani-za-gozdove>

Energija

Namen sooblikovanja politik v programu Energija je zagotoviti **okoljsko učinkovite in ambiciozne energetske politike**, ki primerno odgovarjajo na podnebne, okoljske in razvojne izzive. Še posebej pomembno je, da te politike **prispevajo k zelenemu in pravičnemu energetskemu prehodu ter k zmanjšanju rabe energije, učinkoviti rabi energije in rabi obnovljivih virov energije**.

/ Ključne aktivnosti

1. Na ravni EU smo sledili razpravam o energetskih dosjejih znotraj paketa **Pripravljeni na 55** (direktiva o energetski učinkovitosti, direktiva o obnovljivih virih energije).
2. Sodelovali smo pri pripravi **nacionalne zakonodaje na področju obnovljivih virov energije, zmanjšanja rabe energije in učinkovite rabe energije**. V okviru mreže Plan B za Slovenijo smo koordinirali odzive na nov predlog Energetskega zakona (EZ-2), na Uredbo o samooskrbi z električno energijo iz OVE in na Uredbo o enkratnem nadomestilu za občino za spodbujanje uvajanja vetrnih proizvodnih naprav.
3. Vključili smo se v **proces revizije NEPN** (v okviru mreže Plan B smo koordinirali odziv v sklopu javne obravnave osnutka revidiranega NEPN) in proces celovite presoje vplivov na okolje za prenovljeni NEPN.
4. Predstavniki Focusa je kot predstavniki NVO za področje energije aktivno sodeloval na **srečanjih Sveta ministra za naravne vire, prostor, okolje, podnebje in energijo za sodelovanje z nevladnimi organizacijami**.
5. Na spletni strani ter družbenih omrežjih smo redno objavljali novice, povezane z **energetsko politiko in dogajanjem v energetskem sektorju**. Sestankovali in komunicirali smo z različnimi deležniki, podali več izjav za medije ter redno spremljali dogajanje na tem področju. Sodelovali smo tudi na več dogodkih in konferencah s področja energetike.

6. Opozarjali smo na tveganje in nevarnosti, ki jih prinaša izkoriščanje jedrske energije. Odpirali smo vprašanja in podajali argumente odločevalcem in javnosti proti nadaljnji rabi jedrske energije, obenem pa smo promovirali bolj trajnostne oblike pridobivanja energije. V okviru mreže Plan B za Slovenijo smo se odzvali na Resolucijo o dolgoročni miroljubni rabi jedrske energije.

7. Izdali smo **poročilo** Energetske skupnosti kot način boja proti energetske revščini.

Nekatere aktivnosti spremljanja politik smo izvajali v okviru Podnebnega programa mreže **Plan B za Slovenijo**, kjer je Focus koordiniral delovno skupino za **trajnostno energetiko**, ostale pa s podporo Evropske podnebne fundacije (European Climate Foundation).

Povezava

<https://focus.si/kaj-delamo/programi/energija>

/ EmpowerMed

(Empowering women to take action against energy poverty in the Mediterranean)

Projekt je naslavljal izziv energetske revščine v Sredozemlju, pri čemer se je osredotočal zlasti na vključevanje in opolnomočenje žensk. Glavni cilj projekta je bil prispevati k zmanjšanju energetske revščine v Sredozemlju z izvajanjem niza praktičnih ukrepov za energetske učinkovitost ter zagovarjanjem politik in ukrepov za naslavljanje energetske revščine med ključnimi akterji na lokalni in evropski ravni.

Izpostavljamo

Projekt je prejel nagrado za **Evropsko družbeno inovacijo 2023** za izvajanje in širjenje skupnostnih srečanj kot načina za naslavljanje energetske revščine.

Aktivnosti

1. Izvajali smo dejavnosti zagovorništva na področju energetske revščine v Sloveniji in EU (trije večji dogodki v Sloveniji, dva v Bruslju na ravni EU ter politična debata v okviru Evropskega tedna trajnostne energije).
2. Širili smo priporočila za politike in ukrepe na področju zmanjševanja energetske revščine med več kot 100 deležniki v Sloveniji ter več kot 200 na ravni EU. Nekatera priporočila projekta EmpowerMed je Evropska komisija vključila v delovni dokument služb Evropske komisije [EU guidance on energy poverty](#).
3. V okviru projekta EmpowerMed so bili mobilizirani 203 lokalni akterji (od tega 140 žensk) in usposobljenih 527 lokalnih ključnih akterjev (od tega 297 žensk). S podporo teh akterjev je EmpowerMed opolnomočil 8.871 žensk in moških, ki jih je prizadela energetska revščina, da so se spopadli z energetsko revščino. Doseženih je bilo 1,85 GWh zmanjšanja porabe primarne energije na leto, 20.000 evrov naložb v trajnostno energijo, 287 ton ekvivalenta CO₂ letnega zmanjšanja emisij toplogrednih plinov ter 327.000 evrov prihrankov.
4. V okviru zagovorniških dejavnosti projekta je bilo za reševanje energetske revščine mobiliziranih 4.305 ključnih akterjev (250 predstavnikov javnih služb, 229 zdravstvenih strokovnjakov, 2.421 nosilcev odločanja, 586 strokovnjakov za energijo

in energetska revščina ter 814 socialnih akterjev). Komuniciranje o projektu je bilo zelo uspešno: projekt je bil predstavljen ob več kot 80 priložnostih (doseg 238.000 ljudi), zabeleženih je bilo nekaj manj kot 300 medijskih objav (doseg nekaj manj kot 55 milijonov ljudi) in več kot 850 objav na družbenih medijih (več kot 483.000 ogledov in 16.000 interakcij). Projekt EmpowerMed je bil predstavljen tudi v 19 akademskih člankih in drugih znanstvenih delih.

Cilji in načrti

Projekt se je v avgustu 2023 zaključil, vendar pa Focus nadaljuje delo na področju energetske revščine v okviru projekta Renoverty.

Partnerji in financer

Društvo za oblikovanje održivog razvoja, SOGESCA s.r.l., Universitat Autònoma de Barcelona, Fundació Institut de Recerca en Energia de Catalunya, GERES – Groupes Energies Renovables, Associació Catalana d'Enginyeria Sense Fronteres, Women Engage for a Common Future, Milieucontact Shqiperi, Focus, društvo za sonaraven razvoj

Projekt je bil financiran iz programa Evropske unije za raziskovanje in inovacije Obzorje 2020.

Povezavi

<https://www.empowermed.eu>

<https://focus.si/projekti/empowermed>

/ EUWES

(Empowering Underrepresented Women in the Energy Sector / Opolnomočenje premalo zastopanih žensk v energetske sektorju)

Ženske so premalo zastopane v procesih odločanja, zlasti na področjih, ki veljajo za bolj tehnična, med katere sodi tudi energetika. Prav tako so premalo zastopane v višjih vodstvenih strukturah energetskih podjetij. V projektu EUWES obravnavamo vprašanje **premahnje zastopanosti žensk na vodstvenih in vodilnih položajih v korporativnem sektorju energetskih podjetij**. Analiza na več ravneh ter kartiranje nacionalnih politik in strategij, ki bosta izvedena v okviru projekta, nam bosta pomagala opredeliti glavne ovire za ženske, zaposlene v energetske sektorju. Oblikovana bodo politična priporočila, izvedene pa bodo tudi dejavnosti ozaveščanja z nosilci odločanja, vodstvi energetskih podjetij in visokošolskimi ustanovami.

Aktivnosti

1. Naredili smo **pregled politik za enakopravnost spolov ter energetskih politik**, s katerim smo želeli ugotoviti, ali obstajajo kakšne politike za povečanje vidnosti žensk v energetske sektorju. Na podlagi rezultatov smo pripravili analizo stanja v Sloveniji, ki bo objavljena marca 2024.
2. Izdelali smo **podatkovno bazo vseh ključnih akterjev in deležnikov** na področju vključevanja žensk v energetske sektor.
3. Pripravili smo **obrazec za pripravo načrtov zagovorništva** v vseh državah projekta.

Cilji in načrti

V letu 2024 bomo izvajali usposabljanja in začeli z zagovorniškimi dejavnostmi v Sloveniji in EU.

Partnerji in financer

Društvo za oblikovanje održivog razvoja, Associacio Catalana d'Enginyeria Sense Fronteres, Women Engage for a Common Future, Focus, društvo za sonaraven razvoj

Projekt financira Evropska unija iz programa CERV.

Povezavi

<https://euwes.door.hr>

<https://focus.si/projekti/>

euwes-empowering-underrepresented-women-in-the-energy-sector

/ Preučitev in strokovne podlage za razvoj ukrepov za boj proti energetske revščini

Namen projekta je bil:

- razviti **dolgoročno strategijo boja proti energetske revščini** z ustreznimi, trajnostno naravnanimi politikami in ukrepi, vključno s spremljanjem izvajanja teh ukrepov,
- okrepiti zmogljivosti odločevalcev na nacionalni ravni, da prevzamejo vodilno vlogo in odgovornost pri reševanju energetske revščine,
- spodbuditi komunikacijo, povezovanje in sodelovanje med deležniki, ki delujejo na področju zmanjševanja energetske revščine.

Na osnovi Uredbe o merilih za opredelitev in ocenjevanje števila energetsko revnih gospodinjstev, ki je bila sprejeta oktobra 2022, smo skupaj z Institutom Jožef Stefan in Inštitutom za ekonomska raziskovanja pripravili **predlog Akcijskega načrta za zmanjševanje energetske revščine**. Načrt vključuje **bistvene ukrepe za zmanjšanje in blaženje energetske revščine**, vključno z oceno potrebnih sredstev za njihovo izvedbo.

Aktivnosti

1. Izvedli smo delavnice za pripravo Akcijskega načrta za zmanjševanje energetske revščine.
2. Pripravili smo osnutek Akcijskega načrta za zmanjševanje energetske revščine.

Cilji in načrti

Projekt je zaključen.

Partnerji in financer

Institut Jožef Stefan, Inštitut za ekonomska raziskovanja, Focus, društvo za sonaraven razvoj

Projekt je financiralo Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo.

Povezavi

<https://www.energetika-portal.si/podrocja/energetika/energetska-revscina/preucitev-in-strokovne-podlage-za-razvoj-ukrepov-za-boj-proti-energetski-revscini>

https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/podrocja/energetika/energetska_revscina/an_enrev_nov2023.pdf

/ LIFE RENOVERTY

(Home **Renovation** Roadmaps to Address Energy **Poverty** in Vulnerable Rural Districts / Načrti za prenovo domov za odpravo energetske revščine v ranljivih podeželskih okoljih)

Projekt naslavlja izziv energetske revščine v gospodinjstvih na podeželju in v primestnem okolju v srednji in jugovzhodni ter južni Evropi. Spodbuja energetske prenove stavb z vzpostavljanjem metodološkega in praktičnega okvira za pripravo prenovitvenih načrtov ranljivih sosesk na finančno izvedljiv in družbeno pravičen način.

Aktivnosti

1. Evidentirali smo ključne kazalnike za izbor ciljne skupine – 12 gospodinjstev, ki jih pesti energetska revščina.
2. V Zasavju smo izvedli 12 energetskih pregledov domovanj ljudi, ki jih pesti energetska revščina.
3. Vzpostavili smo sodelovanje z lokalno akcijsko skupino (LAG) in ostalimi ključnimi akterji na lokalni in nacionalni ravni.
4. Prilagodili smo orodja in prakse za dejavno vključitev deležnikov in izdelali načrt za vključevanje deležnikov v proces priprave načrtov.

Cilji in načrti

- V Zasavju bomo pripravili prenovitvene načrte za zvišanje energetske učinkovitosti in kakovosti bivanja (*energy renovation roadmaps*) v različnih tipih domovanj.
- Model prenovitvenih načrtov bomo skušali razširiti tudi v druge regije.
- Z vključevanjem različnih deležnikov ter javnimi predstavitvami in delavnicami bomo ozaveščali o problematiki na lokalni, regionalni in nacionalni ravni.
- Med ključnimi akterji na lokalni, nacionalni in evropski ravni bomo zagovarjali politike in ukrepe za naslavljanje energetske revščine.

Partnerji in financer

Institute for European Energy and Climate Policy Stichting, University of Piraeus Research Center, Focus, društvo za sonaraven razvoj, Climate Alliance, European Leader Association for Rural Development, Instituto de Sistemas e Robótica, Reflex Környezetvédő Egyesület, Regionalna Energetska Agencija Sjevverzpadne Hrvatske, Tartu Regiooni Energiaagentuur, Asociacion Ecoserveis

Projekt je financiran s sredstvi iz evropskega programa LIFE.

Povezavi

<https://ieecp.org/projects/renoverty>

<https://focus.si/projekti/renoverty>

Cilj projekta je izvesti celovito analizo stanja na področju energetske skupnosti v regiji, identificirati in deliti primere dobrih praks ter z zagovorniški aktivnostmi vplivati na **izboljšanje podpornega okolja za energetske skupnosti**. V okviru projekta bodo vzpostavljene mreže energetske skupnosti, ki bodo spodbujale sodelovanje ključnih deležnikov na področju energetske skupnosti.

Focus vodi aktivnosti za krepitev zmogljivosti ključnih deležnikov na področju energetske skupnosti.

Aktivnosti

Projekt se je začel novembra 2023, zato smo v tem letu izvajali le pripravljalne aktivnosti in se udeležili prvega projektnega sestanka v Zagrebu.

Cilji in načrti

Z identifikacijo, vključevanjem in opolnomočenjem relevantnih nacionalnih deležnikov bomo vzpostavili nacionalne koalicije energetske skupnosti.

Za boljše razumevanje stanja na področju energetske skupnosti bomo analizirali lokalne specifične in prispevali k vzpostavitvi bolj podpornega okolja – z zagovorništvom, pripravo orodij in metodologij ter tehnično podporo za vzpostavljanje novih energetske skupnosti.

Nadgradili bomo obstoječe mreže, platforme in projekte z inovativnimi in celovitimi pristopi za naslavljanje obstoječih ozkih grl pri razvoju energetske skupnosti v regiji.

Partnerji in financer

Zelena energetska zadruga, Electra Energy Cooperative, RESCOOP EU ASBL, Tallinn University of Technology, Szövetkezetiséget Támogató Egyesület, Focus, društvo za sonaraven razvoj, PLZ Spółdzielnia, Cooperativa de Energie

Projekt je sofinanciran s sredstvi evropskega programa LIFE.

Povezava

<https://focus.si/projekti/life-comet>

Mobilnost

V sodelovanju z evropskimi in slovenskimi mrežami ter organizacijami se Focus aktivno vključuje v sooblikovanje **ambicioznejših politik na področju prometa** tako na nacionalni ravni kot na ravni EU.

Z mrežo **Transport & Environment** in drugimi evropskimi organizacijami smo tudi v letu 2023 delali na zagovorništvu ambicioznejših evropskih politik na področju prometa. Pri tem smo se osredotočali zlasti na dosjeje paketa Pripravljeni na 55, predvsem na standarde CO₂ za tovornjake ter na končno odločitev o prenehanju prodaje novih vozil na fosilni pogon po letu 2035. V delu aktivnosti se osredotočamo tudi na spodbujanje vozil z manj izpusti zračnih onesnaževal in v okviru tega na zagovorništvo novega standarda EURO7. Problematizirali smo rabo škodljivih biogoriv in nesmotrno rabo vodika in e-goriv v cestnem prometu ter sledili in natančno spremljali sprejemanje direktive RED. Ker smo postali člani **European Passengers Federation**, sodelujemo tudi pri zagovorništvu boljših storitev v javnih prevozech (JPP).

Focus je član **Koalicije za trajnostno prometno politiko (KTPP)**, **Mreže za prostor in Partnerstva za okolje in zdravje** – neformalnih združenj, ki si prizadevajo za trajnostno prometno politiko, manjši vpliv prometa na zdravje in trajnostne prostorske politike. Vse tri mreže so »stražarji« tekočih prometnih procesov in projektov na lokalni, nacionalni in evropski ravni ter hkrati omogočajo prenos znanja znotraj mrež.

/ Ključne aktivnosti

1. V okviru koalicije **Clean Cities Campaign**, katere član je tudi Focus, smo izvajali zagovorniške aktivnosti na področju onesnaženosti zraka – zagovorništvo rešitev za mesta brez emisij. Koalicija je ocenila 42 evropskih mest glede na njihova prizadevanja na področju uvajanja deljenega prevoza in prevoza brez izpustov.
2. V sodelovanju z drugimi nevladnimi organizacijami in mrežami v EU smo prispevali k **oblikovanju evropskih prometnih politik**: direktive EU o spodbujanju uporabe

energije iz obnovljivih virov, dogovor o prepovedi prodaje novih avtomobilov na motorje z notranjim zgorevanjem, dogovor o opustitvi dizelskih tovornjakov od leta 2040 ipd.

3. Sodelovali smo pri aktivnostih na področju onesnaženosti zraka: zagovarjali smo ambicioznejši standard za motorna vozila EURO 7 in spremljali aktivnosti na področju prenove direktive o kakovosti zunanjega zraka.

4. V okviru KTPP smo se odzvali na načrtovano obnovo cest na območju Potniškega centra Ljubljana (PCL) in se kot stranski udeleženec (skupaj z IPoP in PIC) vključili v predhodni postopek Ureditve GJI in obnove cest na območju PCL.

5. Izvajali smo **zagovorniške aktivnosti na področju JPP** in sodelovali na srečanju širše skupine deležnikov s predstavitvijo analize financiranja JPP.

6. V KTPP smo se odzvali na **revizije NEPN na področja prometa** (delavnice, pisni odzivi, komunikacija s ključnimi deležniki), s poudarkom na (ne)smotrnih napovedih rabe alternativnih gorivih v prometu (odziv 1, odziv 2).

Povezava

<https://focus.si/kaj-delamo/programi/mobilnost>

/ Mobilnostna revščina v Republiki Sloveniji

Namen projekta je proučitev aktualnega stanja na področju prevozne revščine v Sloveniji ter vpliva predlaganih zakonodajnih sprememb in trendov na področju energetike na prevozno revščino prebivalcev. Prevozna revščina je stanje, ko ima posameznik ali gospodinjstvo omejen dostop do zanj ključnih storitev in dejavnosti, ker je prevoz do njih neustrezen ali si ga težko privošči.

Aktivnosti

1. Izvedli smo dve delavnici na temo **prevozne revščine**: Socialni vidiki prevozne revščine in Kako omiliti prevozno revščino v Sloveniji.
2. Sodelovali smo pri **opredelitvi prevozne revščine v Sloveniji** in razvoju kazalnikov, s katerimi jo lahko merimo.
3. Pripravili smo članek o **prevozni revščini** za publikacijo *Zeleni prehod na regionalni ravni / Regionalni razvoj 9*.

Cilji in načrti

Na podlagi kazalnikov za določanje prevozne revščine in identifikacije ranljivih skupin bomo pripravili seznam ukrepov za omilitev in zmanjšanje prevozne revščine v Sloveniji.

Partnerji in financerji

Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Focus, društvo za sonaraven razvoj in Urbanistični inštitut Republike Slovenije.

Projekt sofinancirajo Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo, Ministrstvo za naravne vire in prostor in Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije.

Povezave

<https://focus.si/projekti/mobilnostna-revscina-v-republiki-sloveniji/>

https://urbani-izziv.urs.si/Portals/urbaniizziv/Clanki/2022/uizziv-20222-S_26.pdf

ECF Transport: Mobility Poverty in Slovenia and CEE region

Splošni cilj projekta je bil **analizirati vprašanje prevozne revščine ter povečati ozaveščenost** o tem pojavu med ustreznimi deležniki v Sloveniji. Tako smo pregledali politike in ocenili stanje revščine na področju mobilnosti v Sloveniji in petih drugih državah v regiji ter o tem ozaveščali oblikovalce politik. Želeli smo povečati razumevanje o tem, kdo so ranljive skupine z največjim tveganjem za prevozno revščino.

Aktivnosti

1. Pripravili smo **preglede prevozne revščine** v Sloveniji in petih drugih državah v regiji – na Hrvaškem, Slovaškem, Madžarskem ter v Romuniji in Bolgariji – in jih medsebojno primerjali. Pripravnik na obisku sta pripravila tudi pregled prevozne revščine v Nemčiji in Franciji, njunih domovinah.
2. Skupaj z drugimi strokovnjaki smo pripravili **Ekonomsko študijo vpliva nestabilnih političnih in ekonomskih razmer na prevozno revščino v Sloveniji**.
3. S predstavitvami smo sodelovali na mednarodnem srečanju **Transport Poverty Hub** in na **mednarodni konferenci Degrowth** v Zagrebu.

Cilji in načrti

V poglobljenem sodelovanju s partnerji iz Hrvaške, Madžarske in Slovaške bomo iskali ustrezne ukrepe za naslavljanje prevozne revščine v vsaki izmed držav. Organizirali bomo dogodke in ozaveščali o tematiki.

Izvajalec in financer

Focus, društvo za sonaraven razvoj

Projekt financira Evropska podnebna fundacija.

Povezava

<https://focus.si/mobilnostna-revscina-v-drzavah-vzhodne-in-srednje-evrope>

Globalna odgovornost in pravičnost

V programu Globalna odgovornost in pravičnost smo se pri sooblikovanju politik v letu 2023 osredotočili na odgovornost podjetij in direktivo o skrbnem pregledu v podjetjih glede trajnosti (Corporate Sustainability Due Diligence Directive – CSDDD). Vključili smo se v mrežo organizacij *Justice is Everybody's Business*, ki zahteva ambiciozno zakonodajo za preprečevanje kršitev človekovih pravic in uničevanje okolja v vrednostnih verigah podjetij, ki poslujejo v EU.

/ Ključne aktivnosti

1. Odločevalcem smo poslali več **pozivov** in tri **stališča** ter organizirali več **srečanj**.
2. **Gostili smo ugandska aktivista** Maxwella Atuhuro in Nicholasa Omonuka Okoito in v okviru njunega obiska organizirali novinarsko konferenco in okroglo mizo za širšo javnost v sodelovanju z Galerijo Jakopič.
3. V okviru vseevropske akcije »Gospa Pravica na obisku« **smo organizirali medijsko zelo odmeven dogodek**, s katerim smo opozorili na nujnost sprejema nove zakonodaje EU.
4. V sodelovanju s Pravično trgovino smo pripravili že drugo **Analizo poročanja slovenskih podjetij o skrbnem pregledu na področju človekovih pravic**.
5. Prevedli in priredili smo **publikacijo Kaj pa, če ...**, ki osvetljuje primere kršitev človekovih pravic in okoljskih standardov v vrednostnih verigah mednarodnih podjetij v različnih sektorjih, od nafte do otroških igrac.

6. Opozorili smo na povezavo med potrošniškim življenjskim stilom ter kršitvami, ki so posledica prekomerne proizvodnje izven EU.

7. Skupaj s Zvezo svobodnih sindikatov smo pripravili **javno pismo** in ga naslovili na slovenske predstavnike in predstavnice v Evropskem parlamentu.

Povezava

<https://focus.si/tag/odgovornost-podjetij>

/ Evropske dobavne verige in deforestacija

Uničevanju gozdov izven meja EU, ki ga povzroča način pridelave surovin za izdelke, ki jih trošimo v EU, pravimo »uvožena deforestacija«. Evropska unija je eden od največjih uvoznikov tropske deforestacije in z njo povezanih proizvajalcev emisij.

V projektu skupaj s partnerji zagovarjamo sprejem in implementacijo **učinkovite zakonodaje EU** z nagovarjanjem odločevalcev na nacionalni ravni in evropski ravni. Skupaj z mediji in organizacijami, ki se ukvarjajo s pravicami potrošnikov, ter drugimi deležniki ozaveščamo o povezavah med potrošnjo in uničevanjem gozdov.

Aktivnosti

1. Skupaj s partnerji smo organizirali **strokovni posvet Vloga gozdnih ekosistemov v luči podnebnih sprememb**.
2. Izvajali smo **zagovorniške aktivnosti** na nacionalni ravni (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Vlada RS).
3. V okviru partnerstva z **Zvezo potrošnikov Slovenije** smo pripravili **prispevka** na temi **povezani z uničevanjem gozdov**: Meso na trajnostnem krožniku in Vemo, kakšno kavo pijemo?

Cilji in načrti

- sprejem ambiciozne zakonodaje na ravni EU
- uspešna implementacija zakonodaje
- ozaveščanje širše javnosti o povezavah med izdelki vsakdanje rabe in »uvoženo« deforestacijo

Partnerji in financer

Fern, ZERO, Südwind, DUH, Forests of the World, PKE Gliwice, Canopée, Envol Vert, Ecologistas en Acción, Mai bine in Focus, društvo za sonaraven razvoj

Projekt financira Swiss Philanthropy Foundation.

Povezava

<https://focus.si/projekti/uvozena-deforestacija>

/ Brez izkoriščanja

V okviru projekta krepimo kapacitete civilne družbe in podjetij ter povezave z drugimi deležniškimi skupinami, da lahko skupaj **zagovarjamo strožjo zakonodajo na področju odgovornosti podjetij**.

Z raziskavo o stanju v Sloveniji, opolnomočenjem civilne družbe, osveščanjem podjetij in odločevalcev ter vplivanjem na predpise in spremljanjem dela institucij v okviru zagovorniške kampanje delujemo v smeri zagotovitve boljše zakonodaje in bolj pravičnih vrednostnih verig ter aktivnega vključevanja slovenskih interesnih skupin v proces priprave in sprejemanja zakonodaje.

Aktivnosti

1. Naredili smo **analizo stališč slovenskih podjetij** do obvezujoče zakonodaje na področju dolžne skrbnosti (okolje in človekove pravice) in na tej podlagi ocenili stanje v Sloveniji. Analiza poleg zakonodajnega okvira vključuje še kvalitativno oceno obsega in pripravljenosti gospodarstva za bolj trajnostno delovanje. Objavljena bo marca 2024.
2. Skupaj z drugimi nevladnimi organizacijami v Sloveniji smo objavili **javni poziv pristojnemu ministrstvu**, da organizira posvet deležnikov o direktivi o skrbnem pregledu v podjetjih glede trajnostnosti, ki bi lahko služil kot vodilo stališča RS na pogajanjih v okviru EU. Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport posveta ni organiziralo, zato smo se obrnili na pisarno Varuha človekovih pravic.
3. Vsodelovanju z Varuhom človekovih pravic smo organizirali **javni med-deležniški posvet**, katerega cilj je bila izmenjava izkušenj in pričakovanj različnih deležnikov.
4. V okviru vseevropske akcije »Gospa Pravica na obisku« **smo organizirali medijsko zelo odmeven dogodek**, s katerim smo opozorili na nujnost sprejema nove zakonodaje EU.

Cilji in načrti

Na podlagi opravljene analize bomo nadaljevali z aktivnostmi, ki bodo prispevale k zagotavljanju podpornega okolja za ambiciozno izvajanje zakonodaje.

Partnerji in financerji

Pravična trgovina Slovenija, Center poslovne odličnosti Ekonomske Fakultete v Ljubljani, Focus, društvo za sonaraven razvoj

Projekt je financiran iz programa Active Citizens Fund.

Povezava

<https://focus.si/projekti/brez-izkoriscanja>

/ Our Food. Our future

Naš prehrambni sistem močno vpliva na podnebne spremembe, kršenje človekovih pravic in vzroke za migracije (revščina, lakota itd.). Ključni cilj projekta je bil ozaveščati in mobilizirati mlade Evropejce za prehod na trajnostne vzorce prehrane in potrošnje ter tako prispevati k spodbujanju pravičnejšega in bolj trajnostnega prehranskega sistema.

Aktivnosti

1. V več slovenskih mestih smo postavili **razstavo o deforestaciji v Boliviji** s fotografijami Matjaža Krivica, ki jih je ta posnel na naši skupni odpravi v Bolivijo v letu 2022. Zaradi mednarodne prepoznavnosti Krivica je fotoreportaža, za katero je besedilo prispevala Maja Prijatelj Videmšek, odmevala tudi v mednarodnem prostoru. Objavljena je bila v časopisu *Boston Globe*, revijah *New Scientist* in *Revolve* in celo v tajvanskem časniku. Zaključili smo tudi serijo **blogov** na spletni strani Focusa.
2. Luč dneva je ugledala tudi **namizna družabna igra Ni planeta B**, ki smo jo soustvarili s Primožem Černeličem in jo predstavili ter igrali na več dogodkih.
3. Sodelovali smo na **Festivalu dokumentarnega filma** s filmom *Nažrli se bomo do smrti*, ki govori o netrajnosti prehranskega sistema, ter organizirali okroglo mizo na to temo, ki je sledila projekciji.
4. Sodelovali smo na **Festivalu migrantskega filma** s filmom *Iluzija izobilja*, ki govori o (ne)odgovornosti mednarodnih podjetij, in organizirali pogovor, ki je sledil projekciji.
5. S partnerji projekta smo sodelovali v **tednu za akcijo – Futr za Jutr** ter ozaveščali o problematiki današnjega prehranskega sistema.
6. V sodelovanju z mladinskimi organizacijami iz vse Slovenije smo organizirali kar **12 dogodkov Disco juha**, ki so poželi velik uspeh. Dogodke so soustvarjali mladi, udeleženci pa so sodelovali pri pogovorih in skupni pripravi hrane ob glasbi.
7. V sodelovanju z Zvezo potrošnikov Slovenije smo pripravili **prispevke o (ne)trajnostnih vidikih kave in potrošnji hrane v Sloveniji**.
8. Upravljali smo profila Futr za jutro na Facebooku in Instagramu.

Cilji in načrti

Projekt se je v avgustu 2023 zaključil, vendar pri Focusu v okviru novega projekta Reboot nadaljujemo delo na področju (ne)trajnostnega prehrabnega sistema.

Partnerji in financerja

Action Aid France (AAF), Acoge Federación Andalucía, Buy Responsibility Foundation (BRF), Christliche Initiative Romero (CIR), Instituto Marques de Valle Flor (IMVF), Katholische Landjugendbewegung Deutschland (KLJB), Mai Bine, International Movement of Catholic Agricultural and Rural Youth Europe (MIJARC), Oxfam Deutschland in Focus, društvo za sonaraven razvoj

Projekt sta financirala Evropska komisija iz programa DEAR ter Ministrstvo RS za zunanje in evropske zadeve.

Povezave

<https://focus.si/projekti/ourfoodourfuture>

<https://ourfood-ourfuture.eu>

<https://www.facebook.com/FutrZaJutr>

<https://www.instagram.com/futrzajutr>

OUR FOOD
OUR FUTURE

/ Moja revolucija 5.0 – sodelovanje

V okviru projekta se bo v letih 2023 in 2024 odvijalo več **delavnic in konferenc za mlade**, mladi bodo razvili **mladinski manifest** ter sodelovali na mednarodnih mladinskih konferencah na Dunaju in v Bologni, potekalo pa bo tudi več **srečanj z odločevalci** in okroglih miz s posebnim poudarkom na mladih, ki niso zastopani v strukturah moči in katerih glas je vse pre pogosto prezrt. Mladi bodo svoje zahteve in želje strnili v mladinskem manifestu, ki ga bodo predstavili v Evropskem parlamentu.

Aktivnosti

1. Skupina mladih je v okviru projektov organizirala **nacionalne delavnice** v različnih krajih po Sloveniji, kjer so se pogovarjali o idealni ureditvi sveta in trajnostni prihodnosti ter se pripravljali na mednarodno konferenco na Dunaju.
2. Mladi iz Slovenije so se **udeležili mednarodne mladinske konference na Dunaju**.
3. V okviru projekta je nastalo **spletno orodje**, s pomočjo katerega mladi iz Slovenije, Poljske, Italije in Avstrije sooblikujejo mladinski manifest.

Cilji in načrti

V letu 2024 bodo mladi odpotovali v Krakov in Bruselj, kjer bodo v Evropskem parlamentu predstavili svoj Manifest.

Partnerji in financer

Südwind, Buy Responsibly Foundation, We World, Focus, društvo za sonaraven razvoj

Projekt financira Evropska komisija iz EU programa Državljanji, enakost, pravice in vrednote (CERV).

Povezava

<https://focus.si/projekti/moja-revolucija-5-0-sodelovanje>

/ Moj upor – moja demokracija

V okviru projekta se bo v obdobju 2023–2024 odvijalo več delavnic in konferenc za mlade, mladi bodo razvili mladinski manifest ter sodelovali na mladinskih aktivnostih in na dveh mednarodnih srečanjih, kjer se bodo **spoznali s kreativnimi metodami politične participacije in zagovorniškimi procesi**. Organiziranih bo tudi več srečanj z odločevalci in okroglih miz, pri čemer bo poseben poudarek na mladih, ki niso zastopani v strukturah moči in katerih glas je vse pre pogosto prezrt. Na aktivnosti mladih bomo pogledali **skozi zgodovinsko prizmo mladinskih gibanj**.

Aktivnosti

1. Skupina mladih je organizirala **delavnice** v različnih krajih po Sloveniji, kjer so se pogovarjali o idealni ureditvi sveta, trajnostni prihodnosti in se pripravljali na mednarodno konferenco, ki se je odvijala jeseni v Bologni. Delavnice so potekale v sodelovanju s šolami, Mladimi zmaji Ljubljana in Muzejem narodne osvoboditve Maribor, ki je podal zgodovinski pogled na upore mladih v Sloveniji po drugi svetovni vojni ter o razvoju potrošništva v tem obdobju.
2. Mladi iz Slovenije so se **udeležili mednarodne mladinske konference v Bologni**.
3. V okviru projekta je nastal **izobraževalni vodič** po mladinskih revolucijah v štirih jezikih.

Cilji in načrti

Mladi iz Avstrije, Slovenije, Italije in Poljske bodo v letu 2024 oblikovali mladinski manifest in ga predstavili v Evropskem parlamentu.

Partnerji in financer

Südwind, Buy Responsibly Foundation, We World, Focus, društvo za sonaraven razvoj

Projekt financira Evropska komisija iz EU programa Državljeni, enakost, pravice in vrednote (CERV).

Povezava

<https://focus.si/projekti/mojupor-mojademokracija>

Presečno

/ INCITE-DEM

(**Inclusive Citizenship** in a World in Transformation: Co-Designing for **Democracy** / Vključujoče državljanstvo v spreminjajočem se svetu: skupno snovanje demokracije)

Politična participacija, tj. različne oblike in možnosti vplivanja državljanov na politične procese, ki jih sprožajo državni akterji oz. (politični) odločevalci, ter vključevanje državljanov sta brez dvoma temeljni načeli demokracije. Državljan bi morali imeti možnost kolektivnega sodelovanja pri odločanju o svoji skupni prihodnosti, pri čemer je ključnega pomena odprt dialog med državljani z različnimi interesi, težnjami in potrebami ter njihovimi demokratičnimi voditelji. Zato je nujno zagotoviti učinkovite mehanizme povratnih informacij med demokratičnimi voditelji in državljani, ki uveljavljajo svoje individualne pravice v liberalnih demokracijah.

Glavni cilj projekta je **okrepiti vključujočo udeležbo in državljansko udejstvovanje**, hkrati pa **širiti demokratične inovacije** in mehanizme dinamičnih povratnih informacij med državljani in institucionalnimi akterji v predstavniških demokracijah. Cilj temelji na želji po opolnomočenju državljanov ter povečanju političnega zaupanja, zadovoljstva z demokracijo in družbene kohezije, s čimer se gradi prihodnost demokracije v spreminjajočem se svetu.

Focus je na ravni projekta odgovoren za vodenje in koordinacijo delovnega paketa za komunikacijo in diseminacijo projekta.

Aktivnosti

1. Naredili smo študijo zgodovinskega primera participativnega procesa v Sloveniji.
2. Sooblikovali smo merila in kazalnike za vključujočo udeležbo in zavzetost za demokratične inovacije za družbeno-ekološko preobrazbo.

3. Opravili smo primerjalno študijo primerov državljanske udeležbe in angažiranosti v več evropskih državah.

4. Začeli smo s pripravami na izvedbo t. i. laboratorijev za demokracijo (Democracy Lab) v Sloveniji.

5. V okviru vodenja komunikacije in diseminacije projekta smo za celoten projekt pripravili komunikacijski in diseminacijski načrt za razširjanje in uporabo rezultatov projekta, poskrbeli za vizualno podobo in vsebino spletne strani projekta ter izdelali letak in druge osnovne komunikacijske in diseminacijske materiale za projekt.

6. Upravljali smo z družbenimi omrežji INCITE-DEM.

Cilji in načrti

- izdelati sistematični zgodovinski pregled sodelovanja in delovanja v demokratičnem življenju;
- razumeti ključne pogoje za vključujočo politično participacijo in državljansko udejstvovanje v demokratičnem življenju na podlagi primerjave trenutnih trendov v Evropi;
- modelirati dinamiko zaupanja, polarizacije in ustvarjanja soglasja ter sooblikovati politično orodje, ki temelji na agentih za reflektivni dialog;
- eksperimentirati z vključujočimi procesi oblikovanja za demokratične inovacije;
- oceniti demokratične inovacije z uporabo naprednih analiz, izbirnih poskusov in interaktivnih forumov;
- razviti konkretne politične smernice in strateške politične načrte za trajnostno, vključujočo in inovativno demokracijo v svetu v preobrazbi;
- podpreti skupnost praks in sprejemanje vključujočih demokratičnih inovacij za udeležbo in sodelovanje.

Partnerji in financer

FCiências.ID - Associação para a Investigação e Desenvolvimento de Ciências, University of Muenster, Norwegian University of Science and Technology, University of Groningen, University of Helsinki, Tallinn University, Instituto de Ciências Sociais - University of Lisbon, Asociacion Eco-Union, Focus, društvo za sonaraven razvoj, Kyoto Club

Projekt financira Evropska komisija iz EU programa Obzorje Evropa.

Povezavi

<https://incite-dem.eu>

<https://focus.si/projekti/incite-dem-citizens-reinventing-democracy>

Komunikacija

Tudi v letu 2023 smo veliko pozornosti namenili komuniciranju z mediji in drugimi javnostmi s sporočili za javnost, intervjuji, na spletni strani Focusa in na družbenih omrežjih Facebook, LinkedIn, X in Instagram ter z mesečnim e-novičnikom.

V okviru projektnih aktivnosti smo upravljali tudi:

- spletno stran dovoljzavse.si ter Facebook profil Dovolj za vse;
- spletno stran INCITE-DEM ter družbena omrežja INCITE-DEM: X, LinkedIn, Facebook in Youtube;
- profila Futr za jutro na družbenih omrežjih Facebook in Instagram.

/ Izpostavljam

Komunikacijska ekipa se je razširila za kar 50 odstotkov! Z novembrom se nam je pridružil Matija, ki na Focusu skrbi za družbena omrežja in vizualno komunikacijo.

/ Aktivnosti

1. več kot 130 objav na spletni strani Focusa
2. okoli 40 sporočil za javnost
3. več kot 620 medijskih objav z omembo Focusa
4. upravljanje družbenih omrežij
5. priprava komunikacijskih materialov in aktivnosti

/ Statistika

Spletna stran

21.000 obiskovalcev

Mesečni e-novičnik

595 naročnikov

Facebook

Profil Focus spremlja 4.046 sledilcev, kar je skoraj 200 več kot leto prej.

Profil Dovolj za vse spremlja 1.660 sledilcev, približno 210 več kot leto prej.

Profil Futr za jutro ima 762 sledilcev, kar je 38 več kot leto prej.

X

Profil Focus spremlja 904 sledilcev, kar je 50 več kot leto prej.

Profil INCITE-DEM od septembra, ko je zaživel, spremlja več kot 60 sledilcev.

Instagram

Profil Focus spremlja 710 sledilcev, kar je preko 100 več kot leto prej.

Profil Futr za jutro spremlja 1.637 sledilcev, kar je 85 več kot leto prej.

LinkedIn

469 sledilcev, kar je skoraj 150 več kot leto prej.

/ Povezave

<https://focus.si>

Focus, društvo za sonaraven razvoj | LinkedIn

Focus, društvo za sonaraven razvoj (@Focus_drustvo) | X

Focus, društvo za sonaraven razvoj | Facebook

Focus, društvo za sonaraven razvoj | Instagram

Focus, društvo za sonaraven razvoj | YouTube

<https://dovoljazavse.si>

Dovolj za vse | YouTube

Dovolj za vse: Trajnostno upravljanje z viri skupnosti | Facebook

Futr za jutro | Facebook

Futr za jutro (@futrza jutro) | Instagram

<https://incite-dem.eu>

INCITE-DEM Citizens Reinventing Democracy (@InciteDem) | X

INCITE-DEM Citizens Reinventing Democracy | LinkedIn

INCITE-DEM Citizens Reinventing Democracy | Facebook

INCITE-DEM Citizens Reinventing Democracy | YouTube

Društvo

Povezovanje in sodelovanje

Na mednarodni ravni se povezujemo že od samega nastanka društva. Vpletenost v mednarodne mreže nam zagotavlja pretok informacij, sodelovanje na mednarodnih projektih, možnosti izobraževanja in sooblikovanja politik mrež in EU ter podporo pri izvedbi kampanj in akcij (v obliki gradiv, podatkov, orodij, komunikacijskih vsebin...) in nas postavlja na zemljevid evropskih in svetovnih okoljskih NVO.

Mednarodno povezovanje

- 1. Climate Action Network Europe (CAN Europe):** Kot člani mreže CAN Europe smo spremljali evropske in mednarodne podnebne in energetske politike, ob tem pa smo v Sloveniji med odločevalci promovirali stališča mreže do podnebno-energetskih zadev. Prisotni smo bili na številnih sestankih, redno smo sodelovali na konferenčnih klicih mreže in sodelovali na njihovih delavnicah.
- 2. Transport & Environment:** Z mrežo T&E sledimo zakonodaji na področju standardov CO₂, biogoriv, alternativnih goriv, onesnaženosti zraka ter drugih prometnih politik na nacionalni ravni in ravni EU.
- 3. Friends of the Earth International in Friends of the Earth Europe (FoEE):** Udeležili smo se več srečanj mreže FoEE. Naša predsednica je članica upravnega odbora mreže FoEE. Z njimi smo redno sodelovali pri spremljanju in delu na evropskih podnebnih in energetske politikah. Na spletni strani, Facebooku in X smo redno širili in promovirali kampanje mrež ter delili tudi novice drugih organizacij članic, za katere smo ocenili, da bi utegnile zanimati naše sledilke in sledilce.
- 4. CIVINET Slovenija-Hrvaška-Jugovzhodna Evropa:** Sodelujemo v mreži mest in drugih zainteresiranih deležnikov, ki se v Sloveniji, na Hrvaškem, v Bosni in Hercegovini, Črni gori, Severni Makedoniji in Srbiji ukvarjamo s trajnostno mobilnostjo.

5. **Tax Justice Europe:** V okviru mreže Tax Justice Europe spremljamo področje davčne pravičnosti in sodelujemo pri pripravi evropskih politik za davčno pravičnost.
6. **European Coalition for Corporate Justice (ECCJ):** V sodelovanju z ECCJ in FoEE smo izvajali kampanjo na področju obvezne dolžne skrbnosti na področju okolja in človekovih pravic.
7. **Together4Forests:** V mreži, ki šteje več kot 220 nevladnih organizacij, si prizadevamo za ukrepe EU za zaščito gozdov, drugih naravnih ekosistemov in človekovih pravic po vsem svetu.
8. **Forest Movement Europe:** Forest Movement Europe je mreža evropskih nevladnih organizacij in posameznikov za zaščito in obnovo gozdov.
9. **European Passengers' Federation (EPF):** EPF je mednarodno neprofitno združenje potniških organizacij in organizacij, ki spodbujajo trajnostno mobilnost. Poslanstvo združenja je zavzemanje za celovite pravice potnikov po vsej Evropi in učinkovito mobilnost.
10. **REScoop.eu:** Focus je podporna organizacija Evropske zveze energetske zadrug REScoop.eu, ki energetskim skupnostim pomaga, da izrazijo svoja stališča v evropski razpravi o energiji. REScoop krepi vlogo državljanov in zadrug ter želi doseči energetske demokracije. Njeno poslanstvo je podpirati državljane, zadruge in mesta pri spodbujanju energetskega prehoda, ki ga vodijo državljani.

Domače povezovanje

V letu 2023 smo v sklopu svojih dejavnosti in projektov sodelovali v projektih in dejavnostih slovenskih mrež in organizacij **Mreža Plan B za Slovenijo**, **Koalicija za trajnostno prometno politiko**, **Mreža za prostor**, **Partnerstvo za okolje in zdravje** in **Delovna skupina za globalno učenje – Platforma Sloga** (naša predsednica je bila predsednica sveta). Ob tem smo neposredno ali posredno sodelovali še s številnimi drugimi organizacijami, partnerji in posamezniki, s katerimi smo izvajali različne projekte in kampanje.

Prostovoljstvo / pripravništvo

V društvu so prostovoljci opravili 120 ur prostovoljnega dela. Gostili smo tudi dva pripravnika – Suzie iz Francije in Leandra iz Nemčije.

/ Vodenje in razvoj

Pri Focusu smo v letu 2023 **preoblikovali način notranjega delovanja**, in sicer smo zaradi lažjega upravljanja organizacije uvedli delovne skupine za obravnavanje organizacijskih zadev na različnih delovnih področjih: Razvoj organizacije, Finance, Delovno okolje zaposlenih, Informacijske tehnologije in izobraževanje, Komunikacija, Upravljanje.

V začetku jeseni 2023 smo izvedli letno strateško načrtovanje, kjer smo oblikovali programske vsebine in prioritete za obdobje naslednjih 3–5 let. Pripravili smo tudi strategijo financiranja. Poleg letnega načrtovanja smo izvedli še tri četrletna planiranja ter tedenske brifinge. Osvežili smo Načrt dela 2023–2024 (za leto 2024).

Zavzemamo se za transparentno delovanje države ter vseh ostalih institucij in organizacij in si želimo, da je tudi naše delovanje transparentno. To smo kot doslej zagotavljali z doslednim upoštevanjem zakonodaje (vpisi v registre, redno oddajanje poročil) ter z redno komunikacijo z javnostmi: vzdrževanjem spletnih strani, posredovanjem informacij o društvu in sporočili za javnost. Izboljšanju transparentnosti delovanja društva je namenjena tudi priprava letnega poročila.

Ekipa

Do maja smo gostili Ženjo Zasiadko, vodjo oddelka za zelene naložbe v ukrajinski nevladni organizaciji Ecoaction - Centru za okoljske iniciative, ki je zaradi vojne v Ukrajini nekaj časa delala iz naše pisarne. Konec leta je delo v Focusu zaključil Matjaž Grmek. Pridružili so se nam Elena Lunder, Luka Mofardin, Matija Širok in Katja Huš.

Finančno letno poročilo 2023

1. Razkritja k računovodskim izkazom za leto 2023

1.1 BILANCA STANJA

Stanje sredstev na dan 31.12.2023 znaša 707.375,97 EUR in zajema sledeče postavke.

1.1.1 Osnovna sredstva

Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva se vrednotijo po nabavni vrednosti, njih odpisi pa po metodi enakomernega časovnega amortiziranja. Društvo v letu 2023 ni beležilo odpisov osnovnih sredstev. Stanje opredmetenih osnovnih sredstev konec leta 2023 je 6.826,16 EUR.

1.1.2 Dolgoročne finančne naložbe

Društvo ima na dan 31.12.2023 ustanovni vstopni delež v ENERGETSKI ZADRUGI ZELENI HRAST, Z.O.O. v višini 1.000,00 EUR.

1.1.3 Dolgoročna posojila

Društvo ima plasirano dano posojilo Fondaciji Krila Nade/Wings of Hope v višini 11.488,32 EUR, katero se letno poplačuje in zmanjšuje.

1.1.4 Kratkoročne poslovne terjatve

Kratkoročne poslovne terjatve znašajo na dan 31.12.2023 237.979,94 EUR. Največji delež poslovnih terjatev sestavljajo terjatve do državnih in drugih institucij iz naslova proračunskih ter drugih javnih sredstev ter drugih fundacij, skladov in ustanov.

1.1.5 Denarna sredstva

Denarna sredstva društva, na računih v banki doma, znašajo konec leta 429.028,77. Društvo ima odprta dva transakcijska računa pri Delavski hranilnici d.d.

1.1.6 Kratkoročne aktivne časovne razmejitve

V tej postavki so vključeni kratkoročno odloženi stroški oziroma kratkoročno odloženi odhodki, ki ob svojem nastanku še ne bremenijo dejavnosti in še ne

vplivajo na poslovni izid. Društvo je v letu 2023 pripoznalo za 21.052,78 EUR kratkoročno odloženih stroškov.

1.1.7 Društveni sklad

Društveni sklad je lastni vir financiranja društva. Zajema znesek čistega presežka prihodkov, katerega vir so lahko sredstva iz naslova donacij, članarin, fundacij ter prihodki iz opravljanja storitev društva. Društvo ima v okviru društvenega sklada rezerve za pokrivanje stroškov dela in drugih stroškov izvajanja programa društva, v primeru nepredvidenih finančnih okoliščin. Društveni sklad je del izkaza poslovnega izida za zunanje računovodsko poročanje društva. Društveni sklad znaša na dan 31.12.2023 61.699,75 EUR.

1.1.8 Dolgoročne pasivne časovne razmejitve

Dolgoročne pasivne časovne razmejitve so se v letu 2023 povečale na 195.405,19 EUR iz naslova prenesenih prihodkov, kateri bodo nastali ob oddaji zahtevkov za sofinanciranje oz. pridobitev sredstev iz javnih in državnih virov.

1.1.9 Kratkoročne poslovne obveznosti

Kratkoročne poslovne obveznosti znašajo 62.737,93 EUR in se nanašajo na:

- Obveznosti do dobaviteljev v znesku 5.644,89 EUR in so v celoti nezapadle;
- Obveznosti za plače in dajatve iz plač v znesku 58.615,46 EUR;
- Obveznosti za davke v skupnem znesku 1.066,4 EUR.

Dobaviteljem nismo dali nobenih posebnih zavarovanj ali poroštev, prav tako od njih nismo zahtevali nikakršnih menic, ker to ni potrebno, ker ocenjujemo, da tveganj pri poslovanju z dobavitelji ni.

1.1.10 Kratkoročne pasivne časovne razmejitve

Kratkoročne pasivne časovne razmejitve so se v letu 2023 zmanjšale za 20.048,46 EUR iz naslova prenesenih prihodkov.

1.2 IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA

POSTAVKE	2023 (EUR)	2022 (EUR)
Prihodki	865.747,36	732.226,58
Odhodki	831.496,10	671.661,68
Presežek prihodkov	31.766,00	60.564,90
Davek od dohodkov	115,13	233,60
Čisti presežek prihodkov/odhodkov	31.650,90	60.331,30
Povprečno število zaposlenih	12,73	11,02

Prihodki dejavnosti zajemajo:

- Dotacije iz proračunskih in drugih javnih sredstev: 286.020,78 EUR
- Dotacije iz drugih fundacij, skladov in ustanov: 162.139,34 EUR
- Dotacije iz virov EK: 379.126,80 EUR
- Članarine: 983,00 EUR
- Donacije drugih pravnih in fizičnih oseb: 1.675,87 EUR
- Prodaja storitev, materiala: 31.364,77 EUR
- Drugi prihodki: 4.436,80 EUR

1.3 PRILOGA K IZKAZU POSLOVNEGA IZIDA 2023 O PRIDOBITNI DEJAVNOSTI

(standard 33.5 v povezavi s standardom 33.7)

Društvo vodi ločeno evidenco o pridobitni dejavnosti na prihodkovni strani, odhodke pa ugotavlja glede na odstotek le-te v celotni dejavnosti društva. V letu 2023 znaša odstotek pridobitne dejavnosti v celotni dejavnosti društva 3,64 %.

